

НАСТАНОВИ ДЛЯ РОЗРОБНИКІВ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

НАСТАНОВИ ДЛЯ РОЗРОБНИКІВ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Частина 1. Основні кроки для розроблення іспиту

Відповідно до діючих нормативно-правових актів, єдиний державний кваліфікаційний іспит (далі – кваліфікаційний іспит) – це стандартизована форма здійснення контролю досягнення здобувачем освіти результатів навчання, визначених стандартом фахової передвищої або вищої освіти, та оцінювання таких результатів навчання. Даною стандартизованою формою здійснення контролю для здобувачів галузі знань «22 Охорона здоров'я» та для здобувачів інших галузей знань є *стандартизований тест*.

Під стандартизованим тестуванням розуміють тестування, яке проводиться за наперед установленою процедурою з використанням стандартних інструкцій та методики оцінювання.

Так як не можливо побудувати освітній процес без освітньої програми, у якій чітко визначено загальну інформацію про неї (назва програми, ступінь вищої освіти, вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою тощо), мету, програмні компетентності, комплекс освітніх компонентів, логічну послідовність їх вивчення тощо, так і стандартизований тест неможливо розробити без *програми тесту* (англійський відповідник цього терміну – test blueprint).

Програма тесту визначає його ключові характеристики: мету, спеціальні (фахові, предметні) компетентності, зміст, обсяг навчального матеріалу та очікуваний рівень його засвоєння, типи і кількість тестових завдань, які повинні бути у тесті для прийняття відповідного рішення за результатами тестування.

Визначення мети кваліфікаційного іспиту

Першим етапом розроблення кваліфікаційного іспиту є *визначення мети його проведення*, тобто тих ключових аспектів, що будуть оцінюватися методом стандартизованого тестування.

 Декілька прикладів формулювання *мети кваліфікаційного іспиту*:

- оцінити вміння фахового молодшого бакалавра зі спеціальності «Стоматологія» використовувати знання та розуміння основних дисциплін професійної підготовки;
- оцінити рівень набуття спеціальних компетентностей випускниками ступеня фахової передвищої освіти зі спеціальністю «Стоматологія»;
- оцінити підготовку випускника ступеня фахової передвищої освіти зі спеціальності «Медсестринство» до надання лікувально-профілактичної допомоги населенню;

- оцінити здатність випускника ступеня фахової передвищої освіти зі спеціальності «Фармація, промислова фармація» виконувати усі види діяльності, передбачені кваліфікаційною характеристикою фахівця.

Розроблення структури змісту іспиту

Після визначення мети кваліфікаційного іспиту треба визначити зміст і обсяг навчального матеріалу, що виноситься на кваліфікаційний іспит, та структурувати його.

Цей етап передбачає розроблення *структури змісту іспиту*.

Зміст іспиту структурують навколо різних категорій, які називаються «вісь» або «вимір». Використовуємо у подальшому термін «вісь».

Для кваліфікаційного іспиту, звичайно ж, однією із таких осей визначають відповідні знання та розуміння змісту професійної підготовки випускника. Другою віссю визначають перелік компетентностей, набуття яких під час складання кваліфікаційного іспиту має продемонструвати випускник певного рівня освіти та спеціальності.

Як правило зміст іспиту структурують навколо двох – трьох осей. Використання більшої кількості осей для структурування змісту іспиту є недоцільним.

 Приклади осей, навколо яких можливе структурування змісту іспиту: вісь компетентностей, вісь змісту, вісь освітніх компонент, вісь розумових операцій тощо.

Відбір спеціальних компетентностей випускника, набуття яких оцінюватиметься на іспиті

Нормативним підґрунтям розроблення структури змісту кваліфікаційного іспиту для здобувачів фахової передвищої та вищої освіти для певної спеціальності є стандарт певного рівня освіти та спеціальності (далі – Стандарт) або його проект, що пройшов рецензування, громадське обговорення та перебуває у процесі затвердження.

Стандарт визначає перелік компетентностей випускника певного рівня освіти та спеціальності, зокрема, перелік загальних та *спеціальних (фахових, предметних) компетентностей*. За наявності в межах спеціальності декількох освітньо-професійних програм Стандарт крім спеціальних визначає також *перелік додаткових спеціальних компетентностей*.

Загальні компетентності є універсальними для випускників певного рівня освіти незалежно від предметної області їхньої майбутньої професійної діяльності. Важливими для успішної професійної діяльності випускника за певною спеціальністю є *спеціальні та додаткові спеціальні компетентності*. Тому для розроблення кваліфікаційного іспиту розробникам треба зосередитися на *спеціальних та додаткових спеціальних (за їх наявності) компетентностях*.

Серед спеціальних та додаткових спеціальних компетентностей випускника виберіть ті, що будуть оцінюватися на кваліфікаційному іспиті

методом стандартизованого тестування. Під час відбору компетентностей дотримуйтеся наведених нижче рекомендацій.

✍ Дайте відповідь на запитання: *якими методами можна оцінити цю компетентність?*

 Наприклад, Стандарт визначає формування у випускника спеціальної компетентності «Здатність застосовувати наукові підходи щодо планування дизайну досліджень, збору даних, розповсюдження та використання результатів наукових досліджень у сфері громадського здоров'я». Оцінити набуття цієї компетентності випускником можна шляхом написання наукової роботи або методом стандартизованого тестування, запропонувавши розв'язання типових ситуаційних задач з описом певного типу даних та завданням вибрати найдоцільніший метод їх збору чи обробки. Очевидно, що з-поміж запропонованих методів оцінювання оптимальним буде написання наукової роботи, оскільки це дозволяє повною мірою оцінити набуття даної компетентності.

 Наступний приклад. Стандарт визначає формування у випускника спеціальної компетентності «Здатність працювати автономно та в колективі стоматологічного закладу, налагоджувати конструктивну роботу з кожним членом команди, застосовувати сучасні засоби комунікації з метою обміну професійним досвідом». Оцінити набуття цієї компетентності повною мірою можна методом аналізу якісних і кількісних показників виконання випускником функцій фахівця під час проходження ним переддипломної практики у лікувальному закладі.

✍ *Виберіть ті спеціальні та додаткові спеціальні компетентності, які доцільно оцінити методом стандартизованого тестування.* Орієнтовна кількість таких компетентностей, зазвичай, не перевищує 7 (семи).

На цьому етапі оптимально використати метод опитування представників закладів освіти, які мають значний досвід підготовки здобувачів певного рівня освіти та спеціальності.

Вибраний перелік фахових (спеціальних та додаткових спеціальних) компетентностей формує одну із осей структури змісту кваліфікаційного іспиту – вісь фахових компетентностей.

Визначення переліку тем, вивчення яких забезпечує формування вибраних компетентностей

Для кожної із фахової (спеціальної та додаткової спеціальної) компетентності, вибраної на попередньому етапі, треба визначити перелік тем, вивчення яких забезпечить формування кожної із компетентностей.

Рекомендуємо, для реалізації цього етапу насамперед визначити перелік освітніх компонент (дисциплін), після цього вибрати перелік тем із

кожної компоненти (дисципліни). Вибрані теми будуть включені до структури змісту іспиту.

 Наприклад, розробниками визначено, що кваліфікаційним іспитом оцінюватиметься набуття магістром громадського здоров'я спеціальної компетентності «Здатність оцінювати, інтерпретувати, порівнювати та прогнозувати основні показники громадського здоров'я». Формування цієї компетентності забезпечить вивчення таких тем: «Здоров'я населення: основні поняття», «Демографічні аспекти здоров'я», «Захворюваність населення».

Зверніть увагу, що на цьому етапі розробки кваліфікаційного іспиту варто не лише визначити перелік тем, а й, за необхідності, деталізувати кожну тему. Очевидно, що кожна тема верхнього рівня може включати декілька тем нижнього рівня (підтем). Окремі підтеми вивчаються випускниками оглядово, тому не доцільно виносити ці підтеми на іспит, тоді як інші підтеми – досить детально, оскільки є важливими для опанування професії та мають бути включені до іспиту.

 Наприклад, тема «Демографічні аспекти здоров'я» включає декілька підтем: «Статика населення», «Динаміка населення», «Специфічні параметри смертності» та «Причини смерті, які можна попередити».

За необхідності деталізуйте підтеми, виділяючи підтеми нижчих рівнів (максимальна кількість рівнів – чотири), на яких треба зосередити увагу випускників.

 Наприклад, на думку розробників іспиту, не всі показники підтеми «Статика та динаміка населення» доцільно виносити на кваліфікаційний іспит, оскільки для магістра громадського здоров'я важливо знати та вміти використовувати у професійній діяльності лише основні показники цієї категорії: чисельність населення, склад населення, статево-вікова піраміда.

Узагальнюючи викладене вище маємо наступну ієрархію тем та підтем:

1. Здоров'я населення: основні поняття
2. Демографічні аспекти здоров'я
  - 2.1. Статика населення
    - 2.1.1. Чисельність населення
    - 2.1.2. Склад населення
    - 2.1.3. Статево-вікова піраміда
  - 2.2. Динаміка населення
    - 2.2.1. Міграція
    - 2.2.2. Народжуваність
    - 2.2.3. Смертність
    - 2.2.4. Природний приріст
  - 2.3. Специфічні параметри смертності
  - 2.4. Причини смерті, які можна попередити

Сформульований перелік тем до кожної фахової компетентності відібраної на попередньому етапі формує вісь змісту кваліфікаційного іспиту.

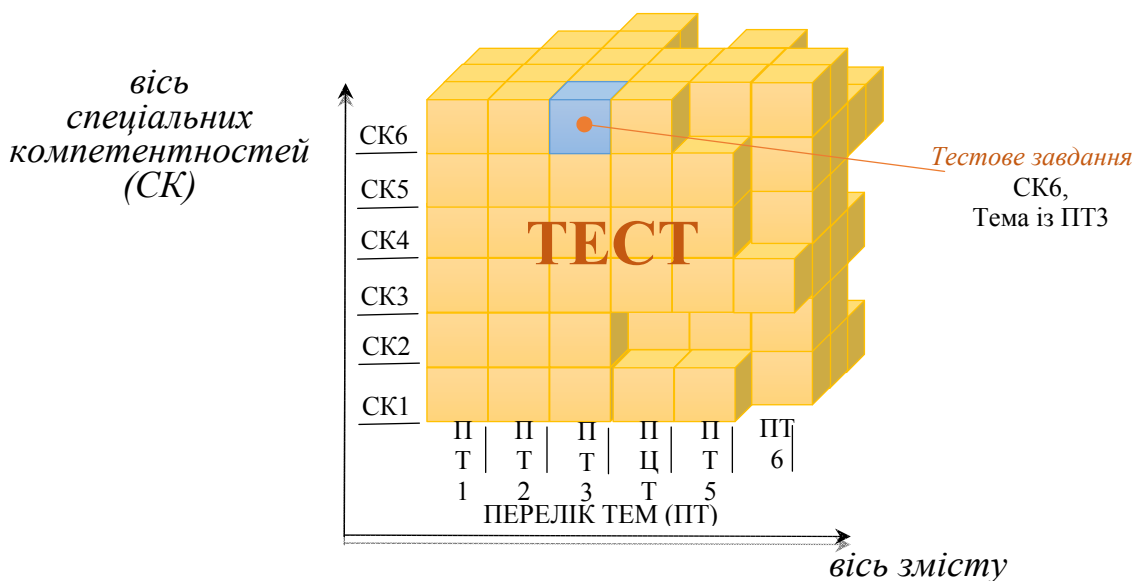
Визначення об'єму навчального матеріалу, що виноситься на іспит

На цьому етапі треба визначити вагу кожної теми розділу у відсотковому значенні. Питома вага теми має визначатися з урахуванням її значущості для формування відповідної компетентності та кількості навчальних годин, виділених на її вивчення. Кількість тестових завдань кожної теми іспиту є прямо пропорційною її питомій вазі у структурі змісту іспиту.

Зверніть увагу, що сума всіх значень питомої ваги тематичних розділів має складати 100%.

Післямова до першої частини настанов

Відповідно до сформованої структури змісту кваліфікаційного іспиту формується екзаменаційний банк тестових завдань¹. Грунтуючись на структуру змісту іспиту, фахові експерти генерують відповідні добірки тестових завдань, з яких укладається тест. Місце тестового завдання у тесті візуально представлено на рисунку нижче.

Простір тестового завдання

Частина 2. Оформлення результатів роботи щодо розроблення іспиту

Відповідно до переліку визначених фахових компетентностей сформууйте вісь 2 та заповніть форму структури змісту іспиту, яку наведено

¹ Екзаменаційний банк тестових завдань – сукупність тестових завдань із первинного банку, що пройшли фахову експертизу.

Первинний банк тестових завдань – сукупність тестових завдань іспиту різного рівня складності відповідно до мети та структури його змісту.

нижче. Під час заповнення форми для кожної компетентності визначте умовний чотиризначний числовий код у форматі N.0.0.0, де N – порядковий номер вибраної компетентності.

Відповідно до переліку визначених тем, вивчення яких забезпечує формування компетентностей визначених віссю 2, сформууйте вісь 1 – вісь змісту іспиту та заповніть форму структури змісту іспиту. Зверніть увагу, що кожену тему / підтему треба закодувати умовним чотиризначним цифровим кодом у форматі N.P1.P2.P3, де N – порядковий номер теми верхнього рівня, P1 – порядковий номер підтеми першого рівня, P2 – порядковий номер підтеми другого рівня, P3 – порядковий номер підтеми третього рівня.

 Для прикладу, наведеного вище, фрагмент осі змісту виглядатиме наступним чином:

- 1.0.0.0. Здоров'я населення: основні поняття
- 2.0.0.0. Демографічні аспекти здоров'я
- 2.1.0.0. Статика населення
- 2.1.1.0. Чисельність населення
- 2.1.2.0. Склад населення
- 2.1.3.0. Стативно-вікова піраміда
- 2.2.0.0. Динаміка населення
- 2.2.1.0. Міграція
- 2.2.2.0. Народжуваність
- 2.2.3.0. Смертність
- 2.2.4.0. Природний приріст
- 2.3.0.0. Специфічні параметри смертності
- 2.4.0.0. Причини смерті, які можна попередити

Форма структури змісту іспиту

Вісь 1 – вісь змісту				
1	0	0	0	Питома вага, %
<i>1</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
.	.	.	.	
2	0	0	0	Питома вага, %
.	.	.	.	
3	0	0	0	Питома вага, %
.	.	.	.	
4	0	0	0	Питома вага, %
.	.	.	.	
5	0	0	0	Питома вага, %
.	.	.	.	
6	0	0	0	Питома вага, %
.	.	.	.	

Вісь 2 – вісь професійних компетентностей				
1	0	0	0	
2	0	0	0	
3	0	0	0	
4	0	0	0	
5	0	0	0	
6	0	0	0	
7	0	0	0	

У розробленій структурі змісту кваліфікаційного іспиту не забудьте перевірити відповідність формулювання тем /підтем чинним формулюванням у офіційних та нормативно-правових актах (стандартах).